

SONBA ZELN DOKMAN
MADDA

513 *Abbās Hilmi II*
ABBAS II, Khedive of Egypt. *The last Khedive of Egypt: memoirs of Abbas Hilmi II.* Tr. Sonbol, Amira. Reading: Ithaca Press, 1998. 390pp. [Tr. of *Mémoires d'un souverain.*]

23 EKİM 2002

Abbās Hilmi II

R173 **Last Khedive of Egypt: memoirs of Abbas Hilmi II / 'Abbās II, Khedive of Egypt.** Tr. Sonbol, Amira [el-Azhary]. Reading, 1998
Meijer, Roel. *Bibliotheca Orientalis*, 60 v-vi (2003), pp.763-765 (E)
Daly, M.W. *British Journal of Middle Eastern Studies*, 27 ii (2000), pp.223-224 (E) Also online at <http://www.tandf.co.uk/journals>
Yapp, M.E. *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, 62 iii (1999), pp.563-564 (E)

SONBA ZELN DOKMAN
MADDA

14554. c. 39

'ABBAS II, Khedive of Egypt
BARING (Evelyn), Earl of Cromer.

Abbās II

عباس الثاني

'Abbās al-thāni. [An account of the reign of 'Abbās Hilmi, Khedive of Egypt. Translated into Arabic by "Fu'ad,"]
pp. 83; 8 portraits.

Cairo, n.d.

8°

21 EKİM 1995

Hidiv Abbas Hilmi Paşa ile Mülakat.

S. Müstefikim, V, sy 86, s. 140-141.

(010044)

2. II. Abbas Hilmi Paşa'nın Hıdivlik Fermanı

7 Ocak 1892'de Kahire'nin birkaç kilometre güneyinde Helvan'daki sarayında kalmakta olan Hıdiv Tevfik Paşa gribe yakalandı. Hastalığı aniden tehlikeli bir hal aldı. Cromer hemen Hıdiv'in Alman doktoru ile görüştü. Hıdiv'in son saatlerini yaşadığını öğrenince hemen oradan ayrılıp Hıdivlik makamının kendi politikaları açısından sorunsuz bir şekilde doldurulması için harekete geçti. Nitekim Tevfik Paşa yakalandığı bu tehlikeli hastalıktan kurtulamayıp o gece hayatını kaybetti.

Başbakan Mustafa Fehmi Paşa, Dışişleri Bakanı Dikran (Tıkran) Paşa, Sir Elwin Palmer ve Lord Cromer'in organizasyonu ile acil bir toplantı yaptı. Mısır'da Hıdiv'lerin tahta geçmesi, 1873 Osmanlı fermanındaki kurallara göre olacaktı. Buna göre, Tevfik Paşa'nın en büyük oğlu Prens Abbas Hıdiviyet'in yasal varisiydi. Konuyu tartışan dörtlü, Abbas Hilmi'nin Hıdivliğini ilân etmede vakit kaybedilmemesi gerektiği konusunda fikir birliğine vardılar. Ancak bir takım sorunlar vardı. Ferman ergenlik yaşını on sekiz olarak bildiriyordu. Prens Abbas reşit miydi? Kesin doğum tarihi araştırılınca Prens Abbas'ın 14 Temmuz 1874'te doğduğu ortaya çıktı. Yani Prens Abbas Hilmi henüz reşit değildi. On sekiz yaşını doldurup reşit olması 14 Temmuz 1892'den sonra olacaktı.

1873 tarihli ferman, Hıdiv'in reşit olmaması durumunda bir Naiplik Meclisi'nin oluşturulmasını şart koşuyordu. Fakat Cromer böyle bir fetret devri yaşamak istemiyordu. Çünkü Mısır'da İngilizlerin kurduğu düzen de bir tür naiplik sistemi idi. Cromer bunu işini tarif ederken yapmıştı: "Mısır'da yönetenleri yönetmek". Bu şekilde ifade ettiği kolonyal politikalar naiplik sistemiyle uyuşmazdı. Konuyu suhuletle çözmek isteyen Cromer birçok kişiye danışarak bir çözüm bulmaya çalıştı. Nihayetinde, danıştığı kişilerden biri Müslüman bir kişinin ve Hıdiv'in yaşının Kamerî takvime göre hesaplanması gerektiğini söyledi. Kamerî takvimde yıl 354 günden oluşuyordu. Bu hesaplama göre Abbas Hilmi 24 Aralık 1891'de, yani baba-sının ölümünden on dört gün önce reşit olmuştu. Böylece, reşitlik üzerinden başlatılan tartışmayı, İngilizler kendileri açısından kuvvetli bir dayanak bularak çözdüklerinden emin oldular²⁶⁸.

268) The Earl of Cromer (Evelyn Baring), *Abbas II*, Londra, 1915, s. 1-2.

MADDE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN
25 Ekim 2015

Öte yandan, İngilizlere karşı direnç gösteremeyen Tevfik Paşa'dan boşalan Mısır'daki Hıdivlik makamı, Bâbüâli açısından Kahire üzerinde Osmanlı otoritesini güçlendirmek için yeni bir fırsat gibi algılandı. Abbas Hilmi'nin on sekiz yaşını doldurmasına 6 ay kaldığından, ülke yönetiminin Naiplik Meclisi tarafından devralınması konusundaki görüşler ısrarla savunuldu²⁶⁹. Bu görüşler Kahire'de gündeme gelince İngilizler şiddetli bir şekilde itiraz etti. Onlara göre Hıdiv'in yaşıyla ilgili sorun Kamerî yıl üzerinden hesaplanması suretiyle halledilmişti. Bu görüş karşısında Bâbüâli fazla direnemedi ve böylece Abbas Hilmi'nin Hıdivlik tahtına oturmasının önünde bir engel kalmamış oldu²⁷⁰.

Genç ve tecrübesiz olması gerekçe gösterilerek Hıdiv'i İngiliz etkisinden mümkün olduğunca korumaya çalışan Bâbüâli naiptayininde başarılı olamayınca, yeni bir stratejiyi devreye soktu. Mısır Fevkalâde Komiseri sıfatıyla Kahire'de görev yapan Gazi Ahmed Muhtar Paşa'yı "müsteşâr-ı hâs" unvanıyla Hıdiv'in danışmanlığına atadı²⁷¹. Bâbüâli Paşa'ya verdiği talimatta, yeni Hıdiv Mısır'a varana kadar bakanlar kurulu (heyet-i nuzzâr) ile birlikte idareyi yürütmesi emredildi. Bundan maksat, nazırlar heyetinin arkasına gizlenen ve Ahmed Muhtar Paşa'nın tabiriyle onları "maske" olarak kullanan İngilizlerin genç ve tecrübesiz Hıdiv'i kendi politikalarına alet etmelerini engellemektir²⁷². II. Abdülhamid de genç Hıdiv'in İngilizlerin baskısına maruz kalma ihtimalini düşünerek çareler arıyordu²⁷³. Bu bağlamda, bazı durumlarda Hıdiv'i uyarması ve aldığı bazı kararları desteklemesi yönünde Gazi Ahmed Muhtar Paşa'ya gönderilen talimatlar, söz konusu çekinceye kaynaklanmaktadır.

8 Ocak 1892 günü Mısır Hıdiviyeti Fermanı uyarınca, Tevfik Paşa'nın büyük oğlu Abbas Hilmi Paşa, Mısır Hıdiv'i olarak Padişah II. Abdülhamid tarafından atandı²⁷⁴. Abbas Hilmi Paşa'nın Hıdivlik makamına oturması diplomatik ataklarla başladı. Londra'daki Türk büyükelçisi 8 Ocak'ta Lord Salisbury'ye, Tevfik Paşa'nın ölümü

269) BOA, YEE, 120/2.

270) BOA, YEE, 114/3.

271) BOA, YEE, 120/3.

272) Rifat Uçarol, *Gazi Ahmed Muhtar Paşa (1839-1919) Askeri ve Siyasi Hayatı*, İstanbul 1989, s. 205.

273) Tahsin Paşa, a.g.e., s. 107-108.

274) BOA, *İrade Mısır*, 1435.

A

Abbas Hilmi II

‘Abbās Ḥilmī II

‘Abbās Ḥilmī II (1874–1944), third and last Khedive of Egypt, ruled the country from 1892 to 1914. ‘Abbās came to the throne at the age of 18 in January 1892 after his father, Khedive Tawfīq (r. 1879–92), died unexpectedly. Unlike his weak father, considered a puppet of British colonial rule, ‘Abbās strove to restore the original status of the Khedive as sovereign ruler, patterned after the model established by his grandfather Ismā‘īl (r. 1863–79), and to assert Egypt’s unique status as a semi-autonomous province within the Ottoman Empire. ‘Abbās’ aspirations clashed with the powerful British Agent and Consul-General Evelyn Baring, Lord Cromer (in office 1883–1907). ‘Abbās challenged Cromer by attempting to appoint his own prime minister, Ḥusayn Fakhri, rather than accepting the consul-general’s choice (Muṣṭafā Fahmī), and also by publicly criticising Sir Herbert Kitchener, head of the Egyptian armed forces, for neglecting to maintain high professional standards. ‘Abbās’ provocative efforts proved unsuccessful – he was forced to accept Riyād Pasha as a compromise prime minister and to apologise to Kitchener. However these incidents generated tremendous support among anti-imperialist Egyptians who saw ‘Abbās as a charismatic, independent leader prepared to confront colonial rule. These actions particularly drew the attention of the emerging Egyptian nationalist movement, headed by Muṣṭafā Kāmil (1874–1908). ‘Abbās had supported early nationalist activities by Kāmil, leading to the

establishment of the Nationalist Party, *al-Ḥizb al-Waṭanī*, in 1907. The Ottoman orientations of both the Khedive and the nationalists also played a role in their collaboration.

On the eve of World War I, British fear of the radicalised Nationalist Party led to growing suspicions that the Khedive supported the Nationalists’ anti-British and pro-Ottoman activities. Tensions peaked in the summer of 1914. Kitchener, then consul-general, took advantage of ‘Abbās’ vacation in Istanbul and notified him that he would be forbidden reentry into Egypt. In December 1914 British authorities announced their decision to depose him. They appointed his uncle, Ḥusayn Kāmil, giving him the title of *sulṭān*, and declared Egypt a British protectorate, de facto severing Egypt from the Ottoman Empire.

After the war, unable to return to Egypt, ‘Abbās attempted to assert control over his assets in Egypt but was prohibited from doing so by Egyptian and British authorities. In May 1931 ‘Abbās officially renounced his claim to the Egyptian throne in favour of King Fu‘ād. ‘Abbās Ḥilmī II died in Geneva in 1944, leaving substantial memoirs and diaries that recorded his life from his own unique perspective.

BIBLIOGRAPHY

IN ENGLISH

Earl of Cromer, *Modern Egypt*, 2 vols., London, 1908; Earl of Cromer, *‘Abbās II*, London 1915; Blunt, W. S., *My diaries. Being a personal narrative of events, 1888–1914*, 2 vols., London 1919–1920; Lord Lloyd, *Egypt since Cromer*, vol. 1, London 1933;

Sciences, ed. M. Fierro and J. Samsó (Aldershot, 1998), pp. 235–244; Vernet, Juan, "Abbās Ibn Firnās", *Dictionary of Scientific Biography* (New York, 1970), vol. 1, p. 5; idem, 'Marmol, Obra de Zarquel', in *Hommage à Georges Vajda*, ed. G. Nahon and C. Touati (Louvain, 1980), pp. 151–154; Wiedemann, E. and F. Hauser, 'Über die Uhren im Bereich der islamischen Kultur', *Nova acta. Abhandlungen der Kaiserlich*, vol. 50 (1915); al-Zubaydī, Muḥammad, *Ṭabaqāt al-naḥwīyyīn wa al-lughawīyyīn*, ed. Muḥammad Abū al-Faḍl Ibrāhīm (Cairo, 1984).

MOHAMMAD HUSSEIN AHMADI
TR. FARZIN NEGAHBAN

'Abbās Ḥilmī II, son of Tawfīq Pasha, was the last khedive of Egypt (r. 1892–1914). He was born on 14 July 1874 in Alexandria. He studied under an English tutor until the age of six and then attended the 'Ābidīn school, built by his father next to the 'Ābidīn palace in Cairo, where he studied alongside other children of the country's ruling elite ('Abbās Ḥilmī, 56; Fahmī, 70). He and his brother were later sent to Vienna where they attended the royal college known as the Theresianum to complete their education and visit Europe (Fahmī, 70; 'Abbās Ḥilmī, 59–60). Following the death of Tawfīq Pasha, 'Abbās Ḥilmī took charge of the government in 1892 at a time when Britain had consolidated its control over the country after ten years of occupation ('Abbās Ḥilmī, 63).

Lord Cromer, the British Consul-General in Egypt was apprehensive of the young ruler's attitude toward Britain (Warburg, 28). In an atmosphere of growing public discontent, the khedive, who had pledged to defend Egypt's sovereignty, relied on the support of the nationalists in order to fight British rule more effectively and therefore paid little heed to Lord Cromer's recommendations. The khedive was independent of Lord Cromer and found himself in frequent opposition to him. He also made financial contributions to the anti-British newspaper *al-Mu'ayyad* published by Shaykh 'Alī Yūsuf ('Abbās Ḥilmī, 132–134; Rāfi'ī, 65; Vatikiotis, 174,

191) and formed alliances with the governments of Turkey and France.

In 1895, he sent Muṣṭafā Kāmil to France to unite the nationalist parties. Muṣṭafā Kāmil had opposed British rule since his student days and in later years actively tried to gain the support of other European countries to combat British rule of Egypt (Zaghlūl, 77; Vatikiotis, 190, 209; Holt, 222–223). When the khedive took personal command of the military he had to deal directly with Kitchener who at the time was in command of a division of the Egyptian army (see Fahmī, 71; Vatikiotis, 190–191; Warburg, 53). In 1904, as a result of the *Entente Cordiale* signed between France and Britain, the French officially recognised British sovereignty over Egypt. Thereafter the khedive despaired of the British ever surrendering their position in Egypt and decided to have peaceful and conciliatory relations with them which led to a breach between the khedive and Muṣṭafā Kāmil. In order to continue their campaign against the British, the nationalists sought the protection of the Ottoman Empire (Zaghlūl, 78; Holt, 224; on the *Entente Cordiale* see 'Abbās Ḥilmī, 127–129). In 1907, Cromer retired and Eldon Gorst took his place. As a result of his accommodating policies he was able to establish good relations with the khedive, and he allowed Egyptians to play a role in matters of state. However, instead of reducing the activities of the nationalist parties, this policy led to an unforeseen rise in the number of dissidents (al-Rāfi'ī, 45, 65; Holt, 225–226).

Following Gorst's death in 1911, Kitchener returned to replace him after eleven years of absence from Egypt. In order to diminish the influence and power of the khedive he had the leaders of the Ḥizb al-Waṭanī ('Patriotic Party'), established by Muṣṭafā Kāmil, either exiled or imprisoned (Holt, 227). In 1914, when the khedive went to Istanbul for the summer, as was his habit, he was attacked by an Egyptian student. The First World War broke

الذي عرف باسم «شاهسون»، فكان إصداره فرمانات عدة منع من خلالها خروج المعادن الثمينة من دولته، وعمل على الاستزادة منها مقابل تصدير مواد أخرى كالحرير والسجاد وغيرها، خشية وقوع دولته في الأزمة التي أثارها المعادن الثمينة القادمة من العالم الجديد «أمريكا»، كما شجع التجارة ومنح حقوقاً وامتيازات للتجار الأجانب، ألغى بموجبها الكثير من الرسوم والضرائب تمهيداً منه لإقامة علاقات حسنة مع دول أوروبا لمساندته ضد العثمانيين.

وعلى الصعيد الداخلي نقل مقر عاصمته سنة ١٠٠٦هـ/١٥٩٧م من قزوین إلى أصفهان التي اهتم بها كثيراً، وبنى فيها مسجد «لطف الله»، وقصر «جهل ستون»، وقصر «عالي قابو»، وجسر «سي وسه بل»، وحدائق «هشت بهشت» كما عمر قبة الإمام الرضا في مشهد، وجر مياه الفرات إلى الكوفة، وما إلى ذلك من أعمال ما تزال شاهدة على عهده، توفي في مازندران

عباس الصباغ

١٠٢٧هـ/١٦١٧م وذلك حينما عقد بين الطرفين صلح «سراب» Sarab، هذا الصلح الذي استمر مدة ثماني سنوات لتعود الأزمة بين الجانبين، إثر فتنة «بكر صوباشي» آغا الإنكشارية في بغداد، الذي أعيته الوسائل من تقلد باشوية بغداد للباب العالي، فلجأ إلى الشاه عباس يعرض عليه إمكانية تسليمه بغداد مقابل أن يبقيه على حكمها، لكنه حيال تأزم الموقف بين الباب العالي وبكر من جهة، وبين الشاه عباس وبكر من جهة أخرى، قرر الشاه عباس الأول اجتياح المدينة، فألقى عليها الحصار ثم دخلها، وكان ذلك في سنة ١٠٣٣هـ/١٦٢٤م ليستمر الحكم الصفوي لبغداد إلى سنة ١٠٤٨هـ/١٦٣٨م؛ أي إلى بعد موت الشاه عباس الأول بعقد من الزمان، وذلك حينما استطاع السلطان مراد الرابع ١٠٢٢-١٠٥٠هـ/١٦٢٣-١٦٤٠م أن يردها إلى جسم السلطنة العثمانية.

أما أهم أعمال الشاه عباس الأول، إضافة إلى تكوينه الجيش الجديد

إلى تسريح نصف جيشه الذي كان يتكون من ستين ألف مقاتل، واستقدم اثنين وعشرين ألفاً من الكرجستانيين Georgian والأرمن بغية تكوين جيش جديد درّب أفراداه بمساعدة الأخوين شيرلي Sherley الإنكليزيين، وفق أحدث الطرق المتبعة آنذاك، وأطلق عليه اسم «شاهسون» أي حماة الشاه. وفي الوقت ذاته أنشأ داراً لصناعة المدافع والأسلحة النارية الخفيفة، مكنته من الوقوف بوجه جميع خصومه وفيهم العثمانيون.

بعد أن تأكد عباس من قوة جيشه نقض الصلح مع العثمانيين وهاجمهم، واشتبك الفريقان بسلسلة من الحروب، وصلت إلى ذروتها بين عامي ١٠١٢-١٠٢٢هـ/١٦٠٣-١٦١٣م، ثم عقد الطرفان معاهدة صلح جديدة سنة ١٠٢٢هـ/١٦١٣م عرفت بمعاهدة «اصطنبول الثانية»، حقق فيها الشاه عباس بعضاً من المزايا. إلا أن هذا الصلح لم يدم طويلاً، واشتبك الطرفان ثانية بسلسلة أخرى من الحروب لم يتوقف أوارها إلا سنة

مراجع للاستزادة:

- نصر الله فلسفي، زندگانی شاه عباس اول (تهران ١٣٥٨هـ).
- عبد الرضا هوشنگ مهدوي، تاریخ روابط خارجی ایران (تهران ١٣٦٩هـ) ش.
- غلام رضا وزهرا، نظام حکومت ایران در دوران اسلامی (تهران ١٣٣٨هـ) ش.
- شاکر صابر الضابط، العلاقات البولية ومعاهدات الحدود بين العراق وإيران (بغداد ١٩٦٦).
- عباس العزاوي، تاریخ العراق بين الاحتلالين (قم ١٤١٠هـ).
- عباس صباغ، العلاقات العثمانية الإيرانية (بيروت ١٩٩٩م).

- P. Sykes, Persia (Oxford 1922).

■ عباس البهائي - البهائية

■ عباس حلمي بن توفيق (الخدوي -)

(١٢٩١-١٣٦٣هـ/١٨٧٤-١٩٤٤م)

وإيطاليا وفرنسا. ولما توفي والده الخديوي توفيق سنة ١٨٩٢م رجع إلى مصر وتولى منصبه في الحكم بإرادة سلطانية من الأستانة وهو في الثامنة عشرة من عمره، إذ كانت مصر آنذاك ما تزال ولاية عثمانية وإن من الناحية

وُلدَ عباس حلمي في القاهرة وتلقى العلوم الأولى في مدرسة عابدين التي أنشأها والده، ثم رحل إلى جنيف، ثم إلى فيينا وهناك تابع تحصيله العلمي، وقام بصحبة شقيقه بالتجوال في أوروبا، فزار ألمانيا وإنكلترا وروسيا

الخديوي عباس حلمي، الابن الأكبر للخديوي توفيق بن إسماعيل، حفيد محمد علي الكبير. كان يلقب بـ (عباس الثاني)، أما (عباس الأول) فهو عباس باشا بن طوسون بن محمد علي المتوفى سنة ١٨٥٤م.

Abbas Hilmi II

Abbas Hilmi II

عباس حلمي [الثاني]

١٤ أغسطس ١٨٧٤ - ٢١ ديسمبر ١٩٤٤

خديو مصر من ١٨٩٢ حتى ١٩١٤ . ولد بالقاهرة وتلقى تعليمه بواسطة مدرسين خصوصيين في ملازمة الأمراء [بالقاهرة] ، و (الثوديكوم) Thudicum في (جنيف) ، وأكاديمية (الترزيانوم) Theresianum في (فيينا) . ولوفاة والده غير المتوقعة في يناير ١٨٩٢ عندما كان [المرجم] له لا يزال طالباً ، فقد بدأ عهده عندما كانت سنه ثمانية عشر عاماً بالتقويم [الهجري] نظراً لشجاعته ووطنيته فقد قام بتغيير بعض رجال البلاط [بمجرد توليه السلطة] ، وفي ١٨٩٣ تشاحن مع المعتمد البريطاني (لورد كرومر) Cromer عندما حاول عباس استبدال (حميد فخري) برئيس النظار (مصطفى فهمي) الموالي للبريطانيين [وتشكيل] نظارة جديدة دون الحصول على رضاء (كرومر) . أبلغ (كرومر) مدعوماً بحكومة بلاده (عباساً) بأنه لا يستطيع تغيير نظارة دون الموافقة البريطانية المسبقة . تحدى (عباس) البريطانيين مرة أخرى - (سير هيربرت كيتشنر) Herbert Kitchener (اللورد فيما بعد) على وجه التحديد ، سردار الجيش المصري - بعد عام [من حادثة مصطفى فهمي] ، عندما [وجه نقداً لنظام تدريب الجيش] بينما كان يتفقد [بعض] القوات قرب الحدود المصرية الجنوبية . عندما لم يستطع مقاومة البريطانيين علناً بعد ١٨٩٤ ، شكل (عباس) مجموعة سرية من أوروبيين ووطنيين أجنب (جمعية إحياء الأمة) التي أصبحت فيما بعد نواة حزب (مصطفى كامل) (الحزب الوطني) . قدم العون المالي للدعاية المضادة لبريطانيا التي كان يقوم بها (مصطفى كامل) في أوروبا ، ونشر [جريدة] (المؤيد) في مصر . مع انحسار الأمل الوطني في المساعدة الفرنسية ضد الاحتلال البريطاني ، بعد (حادثة فاشودا) Fashoda (المواجهة العسكرية في ١٨٩٨ بين الجيش الأنجلو-مصرى ، وقوة فرنسية) ، هادن (عباس) (بريطانيا) جريئاً . بسبب صداقته لأمير ويلز Wales الملك إدوارد السابع Edward VII فيما بعد . تباعد (عباس) عن (الحزب الوطني) بعد (الوفاق الودي Entente Cordiale) رغم أنه تصالح مؤقتاً مع (مصطفى كامل) و (محمد فريد) بعد (حادثة دنشواي) (عمل بريطاني فظيع في ١٩٠٦ ضد فلاحين مصريين ، أدى إلى احتجاجات واسعة النطاق ضد الاحتلال البريطاني في كل من أوروبا ومصر) ،

08 HAZİRAN 1994

Introduction

These are the personal papers of Abbas Hilmi II, which were in the possession of his family until 1980 when they were deposited on loan to the University of Durham by the Mohamed Ali Foundation. Abbas Hilmi II, the great-great-grandson of Mohamed Ali, was born on 14th July 1874 and succeeded his father, Muhammad Taufiq Pasha, as Khedive in 1892. The papers cover the period of Abbas Hilmi II's Khedivate 1892-1914 and extend after his deposition in December 1914 until his death on 21st December 1944 at Geneva.

Summary of Contents

A. Files 1-134, 149-155: Official, Political and Diplomatic

Correspondence on Egyptian internal affairs - political, social and economic - the British in Egypt and the Sudan, Egypt's relations with Britain, Turkey and the rest of Europe, the Khedive's relations with other royalty and his deposition; reflecting Abbas Hilmi II's involvement with the Egyptian nationalist movement and his conflicts with the British administrators; after 1914 showing continued interest in Egyptian and European politics, with letters from many parts of Europe.

B. Files 156-252: Estates, Business Interests, Finances and Property

Files on Abbas Hilmi II's estates, property, palaces, business interests and investments; showing his endeavours to improve his estates and, during his exile, his attempts to recover his sequestered property.

C. Files 259-326: Personal

Letters from Abbas Hilmi II's family and friends, from those in diplomatic circles, representatives of the Churches and authors; including correspondence on khedival patronage, on personal matters and on his European travels; includes photographs of Abbas Hilmi II.

The papers, written in French, Arabic, German, English and Ottoman Turkish, comprise some 326 files, mainly correspondence written to Abbas Hilmi II, and about 140 pamphlets which are listed separately. The language of a file is indicated in brackets after each file entry. The files are arranged chronologically (as far as possible) within each section. Within each file, pages are numbered consecutively, each written page being numbered. Thus, for example, file 1/1-56 means that file 1 has 56 sides with writing on.

Microfilms of the papers are accessible to bona fide research workers who should satisfy the University in advance of their visit that the documents represent a serious and necessary source of information and must sign a written agreement. Access to the original documents will not normally be allowed. Please address all enquiries to the Keeper of Oriental Books, University Library, Oriental Section, Elvet Hill, Durham, DH1 3TH, England.

Papers of Abbas Hilmi II
(1874-1944)
on deposit with
the University of Durham.

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	59724
Tas. No:	017.6942 PAP. A

اعلام العرب

1350

عَبْقَرِيَّ الإِصْلَاحِ وَالتَّعْلِيمِ

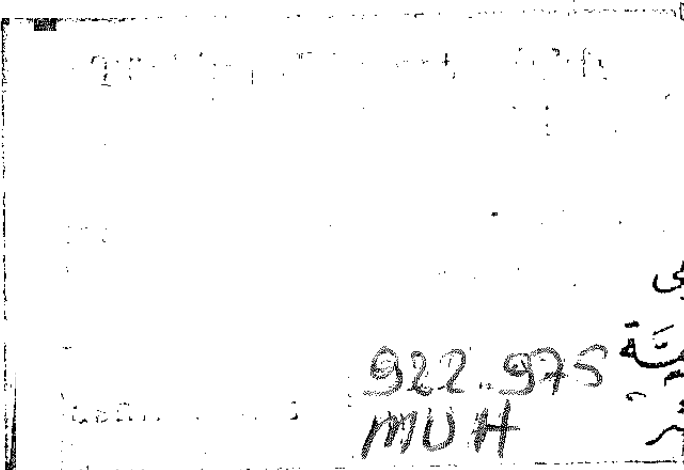
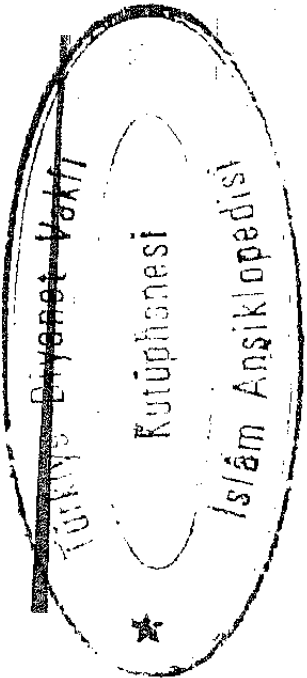
الأستاذ الإمام محمد عبده

Abbas Hilmi II

(196-221)

للأستاذ

عباس محمود العقاد

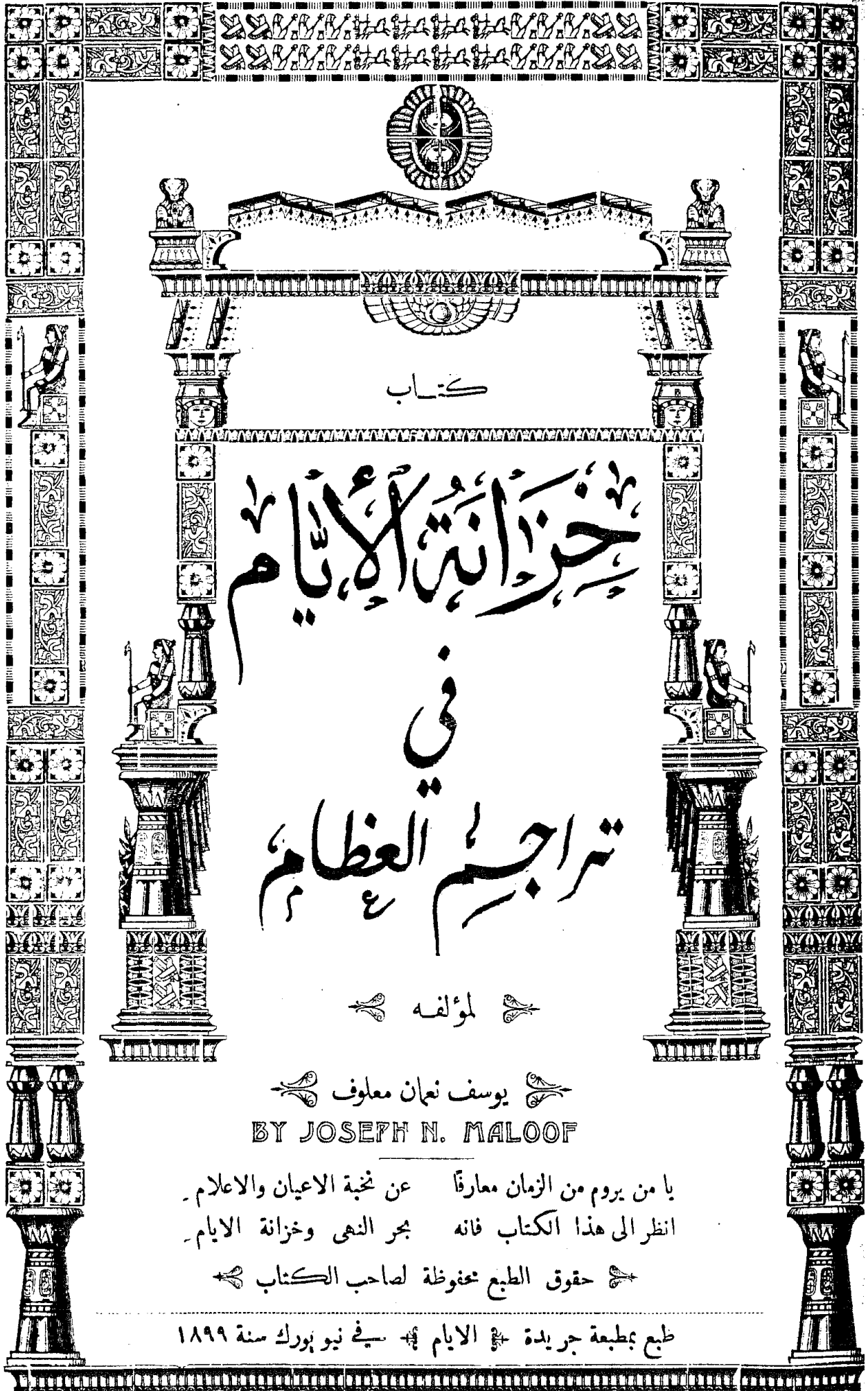

وزارة الثقافة والإرشاد القومي

المؤسسة المصرية العامة للنشر

والطباعة والنشر

922.975
MUH

كتاب

تراجيم الايام
في
تراجم العظام

لمؤلفه

يوسف نعمان معلوف

BY JOSEPH N. MALOOF

يا من يروم من الزمان معارفًا عن نخبة الاعيان والاعلام -

انظر الى هذا الكتاب فانه بحر النهي وخزانة الايام -

حقوق الطبع محفوظة لصاحب الكتاب

طبع بمطبعة جريدة في الايام في نيويورك سنة ١٨٩٩

ABBAS II (Abbas Hilmi Paşa)
Encyclopædia Britannica
I.c, s. 9-10, t. 1: 1972

Abbas Hilmi II. (v. 1363/1944) = pozetnik

Hayat Tarih Mecmua'sı, yıl: 2 / sayı: 4, 1 Mayıs 1966

84-87

D-1053

Suikastın faili Mahmud Mazhar, vurulduktan birkaç dakika sonra, kanlar içinde.

Abbas Hilmi Paşa'ya

Suikast

Yazan: İhsan Birinci

MADDE 23
SONRA GÖRÜLEN
23 MAYIS 2001

ABBAS Hilmi Paşa, Hıdiv Tevfik Paşa'nın oğludur. 1877'de İskenderiye'de doğdu. On sekiz yaşında iken başlayan hıdivliği, yirmi yıl devam etti. 1944'de öldü.

Seyahatleri çok seven Mısır hıdivi Abbas Hilmi Paşa, 1914 yılı yazını, İstanbul'da Boğaziçi'nde geçirmek için «El Mahrusa» yatı ile gelip, Çubuklu'daki yalısına yerleşmişti (Şimdi binanın yerinde Dalgıç Okulu vardır).

Kendisini koruma maksadıyla, beraberinde getirmiş olduğu 60 kadar sivil İtalyan polisi ve bir miktar da Mısır askerinden başka, uçan kuşları vuran cinsinden, Karacabeyli Ömer ve Hulûsi adlarındaki iki de muhafızı vardı.

Ayrıca, Osmanlı Hükümeti Hıdiv Abbas Hilmi Paşa'nın korunması için İstanbul polisine talimat vermiş ve Polis Müdür-i Umumiyesi Azmi Bey de bu işe Üsküdar Sertaharris'i (baş detektif) Hidayet Bey'i memur etmişti.

Sertaharri Hidayet Bey, yanına aldığı güzide memurlarıyla (Şerif, Kadri, Servet, Muammer), Çubuklu'daki yalının bitişiğinde bulunan metrük Çakalburnu askeri karakoluna yerleşti. İşeleri köşkten temin ediliyordu.

Hıdiv Abbas Hilmi Paşa, ekseriya Boğaziçi'nde istimbotta gezintilere çıktığı gibi, sık sık annesi, Vâlide Paşa'nın Bebek'teki yalısına giderdi. Bâbîâli ve Harbiye Nezaretini ziyaret edeceği zamanlar da, muhafazasına memur edilen Hidayet Bey'e haber verilir, o da bu arzusunu makama arz ederdi.

Ekseriya Vâlide Paşa'nın yalısından faytonla hareket edilir ve o zamanki adlarıyla Rabb-ı Aşk, Kasr-ı Ümidim, Aşka Gıda ve Ruh-ı Safa sokaklarından birini takiben, Zincirlikuyu istikametinden Sadârete varılırdı. Takip edilen güzergâhta, sivil İtalyan polisleriyle Hidayet Bey gerekli emniyet tedbirini alırlardı.

25 Temmuz 1914 cumartesi günü idi. Sadrazam Said Halim Paşa ile görüşmesini yapan Hıdiv, Bâbîâli'den çıktı. Binek taşında ihtiram kıtası tarafından selâmlandıktan sonra, faytona binerek Şeyhulislâm kapısına müteveccihen henüz hareket etmişti. Yanında mihmandarı Hilmi Paşa ile damadı Mısır Kapı Kethudası Celâl Paşa bulunuyordu. Daha geriden de mavi cepkenli bir süvari kıtası geliyordu.

Fayton yokuşu çıkarken, solda tam Resne fotoğrafhanesi ile Takib-i Deavi İdarehanesi (Şimdiki Akgün kitap evinin alt yanı) önüne gelmişti ki, aniden birbiri ardı sıra beş el silâh patladı!... Ortalık birden karışiverdi!

Türkîş
Polis!...

Hıdivi görmek için toplanan kalabalığın arasından fırlayan şahıs, faytona daha da yaklaşmadan saf dışı edildi. Beyninden ve kalbinden yediği iki kurşunla yere yıkıldı. Bir şeyler söylemek ister gibi dudakları kıvıldadıktan sonra can verdi.

Sonradan isminin Mahmud Mazhar olduğu anlaşılan bu şahsın, Browing marka tabancasından çıkan ilk kurşun, Hıdiv'in sol yanağını delmişti. İkinci yarayı da can havliyle sol elini ağzına getirdiği anda kolundan aldı. Bu arada Damad Celâl Paşa da ayağından vurulmuştu.

Suikastçıye ilk kurşun atanlardan Sertaharri Hidayet Bey, koşarak Abbas Hilmi Paşa'nın arabasına atladı. Yakınından müdafaa etmek istiyordu. Tehlikeyi bu kadarla atlattığını anlayan Hıdiv yaralı olmasına rağmen, Hidayet Bey'e, sevincinden İngilizce «Türkîş polis!...» demekten kendini alamadı.

Araba sür'atle o zaman İran Sefarethanesi karşısında bulunan Birinci Kolordu Karargâhına getirildi. Operatör Orhan Bey tarafından ilk tedavisi yapılan Hıdiv'in yarası tehlikeli görülmemişti. Sultan Reşad tarafından gönderilen Başmâbeynci Tevfik Bey'le

ASIAN AND AFRICAN STUDIES
XIV. 5. 279-286, 1980

THOMAS MAYER

(ISRAEL)

'ABBĀS ḤILMĪ II AS REFLECTED
IN SOME OF HIS PAPERS*

'Abbās Ḥilmī II, the last of Egypt's khedives, was probably one of the most controversial personalities in the country's modern history. "A puzzle for historians," thus entitled the *Egyptian Gazette* his obituary on 21 December 1944, the day after his death, The "puzzle" referred to the circumstances which brought about 'Abbās Ḥilmīs deposition from the Egyptian throne in December 1914, after 22 years of rule. The veracity of the official British proclamation deposing 'Abbās Ḥilmī "for adhering to the enemy" was questioned from the day of its issue. Foremost among the disputants of this proclamation was 'Abbās Ḥilmī himself. He was assisted by numerous publicists, lawyers and even British Members of Parliament, who attempted to prove that the ex-khedive was a friend and ally of Britain.¹

These attempts helped to create a new image of 'Abbās Ḥilmī. The portrait of 'Abbās Ḥilmī as a corrupt ruler who had been justifiably punished for his numerous intrigues against Britain was transformed during the 1930s into that of a leader who had tried to safeguard the interests of both Britain and his Egyptian people.

Since very little was known of his wide range of interests and activities, 'Abbās Ḥilmī's new image as a leader who had become yet another victim of British imperialism obtained the sympathy of many both in Egypt and abroad. The corrupt monarchies of Fu'ād and Fārūq and the impotent party system in Egypt might even have helped arouse a spate of nostalgia for the days of 'Abbās Ḥilmī.

* I would like to thank the Directorate of the Harry S. Truman Institute for the Advancement of Peace for providing me with financial support for research in connection with this study. I would also like to express my thanks for the assistance afforded me by the staff of the Public Record Office, London, and the staff of the Oriental section of the University Library, Durham.

1 See, for example, Ardern Hulme Beaman, *The Dethronement of the Khedive*, London 1929. For further statements by the khedive and his advisors disputing the veracity of the British accusation, see *'Abbās Ḥilmī II Papers* (Durham) (henceforth AHP), files 35, 57, 130, 223, 224, 231, 241, 243, 285-288.

اعلام النهضة الحديثة

٢ عباس حلمي الثاني

١٨٧٤ - ١٩٤٤

للدكتور محمود عزمي

كان نظام تولي الحكم في مصر ، وقد اعترفت به الحكومة العثمانية وأقرته الدول العظمى في معاهدة ١٨٤٠ التي حفظت لمصر استقلالها الذاتي ، للأرشد فالأرشد من

أعضاء أسرة محمد علي الكبير ، وهو النظام الذي كان متبعاً لولاية الحكم في الأستانة بين آل عثمان . فولي الحكم على هذه الوتيرة محمد علي إبراهيم فعباس الأول فسعيد فإسماعيل ، وكان مفروضاً أن يتولاه من بعد إسماعيل أخوه مصطفى رياض . ولكن إسماعيل الذي كان تواقفاً إلى أن يدخل على الحياة المصرية أقصى ما يستطيع من أنظمة الغرب ، سعى سعيه الحثيث لدى « الدولة العلية » ولدى الدول الموقعة على معاهدة سنة ١٨٤٠ ووفق إلى تعديل

نظام وراثته العرش في مصر وجعله على غرار ما يجري في الممالك الأوروبية ، منتقلاً إلى البكر من الأولاد وأولاد الأولاد . فكانت ولاية العهد إلى أكبر أبنائه محمد توفيق تنتقل « الحديوية » — التي كان إسماعيل أول من احتس بلقبها — من بعده إلى أكبر أولاده عباس .

ولتعليم الأطفال مبادئ القراءة والكتابة ، ولعلاج من يصاب منهم بمرض أو داء . وعمر فلسطين بمحنة سياسية قاسية ، شغلت أذهان الناس عما عداها ، واستنفدت تفكيرهم وجهدهم نساءً ورجالاً ، وقامت الفلسطينية بنصيحتها الجليل في خدمة قضية بلادها السياسية ، ثم أعطت ما بقي من وقتها للحياة العامة ، وفي فلسطين مائة مدرسة للبنات ، يقوم العمل فيها على أكتاف المرأة فقط ، والعجيب أن الناس يقبلون على هذه المدارس ، ويرسلون إليها بناتهم مهتماً بعدت عن القرية التي يعيشون بها ، وهناك مئات من الفتيات الصغيرات يسرن ساعتين يومياً بين الجبال والأودية ليصلن إلى المدرسة ، ويأخذن نصيبهن من العلم والثقافة .

وتشتغل المرأة الفلسطينية بالأعمال الحيرية ، ففي كل بلد عدة جمعيات أنشئت لهذا الغرض ، وكلها تعمل من أجل رفع مستوى الشعب مادياً وأدبياً ومعنوياً .

هذا ما رأيته في بعض البلاد من اشتراك المرأة العربية في الحياة العامة ، ونجاحها فيها ، وكلها مشاهدات تبعث على الاطمئنان وتثلج الصدور . ولقد اقتصررت في حديثي على أقطار دون أخرى ، ولا يدل ذلك على أسبقية بلد على بلد ، وكل ما في الأمر أنني أردت أن أعرض على سبيل التمثيل صوراً مما رأيته بعيني ، وقد يكون فيما لم أر أعظم مماريات .

أمينة السعيد

11 MAYIS 1993

MADDE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

el-Kitab, c. I (Seris: 1/sayf: 1) 1945,

(Misir), s. 776-181.

B.1053

Hayat Tarih Meemvası, yıl: 14/ Sayı: 4 . 1. Nisan 1978
ve Edebiyat

S. 77-74.

Hidiv Abbas Hilmi Paşa'ya Yapılan Suikastin Bilinmeyen İçyüzü

18 AGUSTOS 2001

MAD. 1
SONE

Mısırlı Mahmud Mazhar hüviyetini taşıyan şahsın, ailevi bir meseleden dolayı Hidiv'i öldürmeye teşebbüs ettiği açıklanmıştı. Fakat bu açıklama doğru değildi.

İhsan Birinci

BU olay, Birinci Cihan Savaşı arefesinde, tamamen o devir polisinin önyak olmasıyla teşebbüs edilen siyasî bir cinayetin, şimdiye kadar bilinmeyen gerçek yönüdür. Ayrıca, yalnız vukua geldiği tarihin ertesi günü gazeteler tarafından bir defaya mahsus olmak üzere ve üstü kapalı şekilde bahis konusu edilmiştir.

Abbas Hilmi Paşa, Hidiv Tefik Paşa'nın oğludur. 1877'de İskenderiye'de doğdu. Viyana'da tahsil gördü. On sekiz yaşında iken başlayan Hidivliği, tam yirmi yıl devam etti. 1944'de ölmüştür.

Seyahatleri çok seven Mısır Hidivi Abbas Hilmi Paşa, 1914 yılı yazını, İstanbul'da Boğaziçi'nde geçirmek istiyordu. Nitekim «El Mahrusa» yatı ile gelip, Çubuklu'daki köşküne yerleşmişti (1).

Kendisini koruma maksadıyla beraberinde getirmiş olduğu altmış kadar sivil İtalyan polisi ile bir miktar Mısır askerinden başka, uçan kuşları vuran cinsinden Karacabeyli Ömer ve Hulûsi adlarındaki iki silâhşörü de yanından ayırmıyordu. Ayrıca, Osmanlı hükümeti, korunmasına dair İstanbul polisine talimat vermiş ve polis umum müdürü Bedîî Bey bu işe Üsküdar Sertaharrisî (2) Hidayet Bey'i memur etmişti.

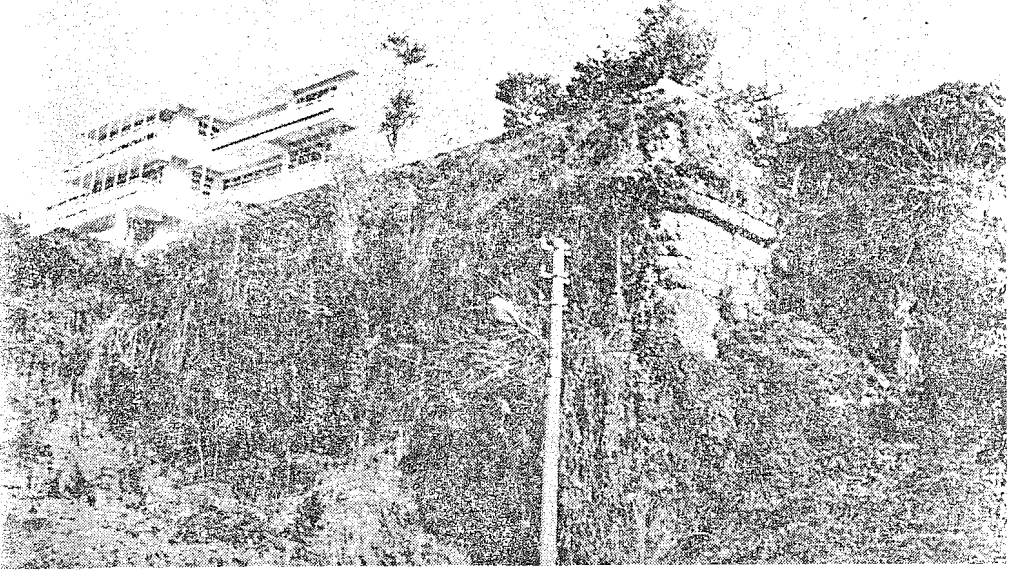
(1) Şimdiki Dalgıç Okulu'nun bulunduğu yerdeydi.
(2) Sivil polis şefi.

Sertaharri Hidayet Bey, yanına aldığı güzide memurlarıyla, Çubuklu'daki köşkün bitişiğinde bulunan metrük Çakalburnu askeri karakolu'na yerleşti. İşeleri köşkten temin ediliyordu.

Hidiv Abbas Hilmi Paşa, Boğaziçi'nde istimbotta gezintilere çıktığı gibi sık sık da anesi Valide Paşa'nın Bebek'deki yalısına giderdi. Bâbîîli'yi ve Harbiye Nezaretini ziyaret edeceği zaman muhafazasına memur edilen Hidayet Bey'e de haber verilirdi, o da bu arzuyu makama arz ederdi.

Hidiv Abbas Hilmi Paşa'nın gençlik resmi.

Giresun'un meşhur «Beyaz Ev»i veya diğer anılışı ile «Vali Konağı». Altında, dünyada pek ender rastlanan Kiklop duvarlarının ancak ucu görülüyor. Birbiri üzerine yığılan harçsız taşlarla yapılan bu duvarı, sarmaşıklar insan gözünden gizlemektedir.

tias adasını ziyaret bile gerek vasita bulmak ve gerekse istenilen yüksek ücret bakımından bir mesele teşkil ediyor.

Halbuki bu üç beldeden Giresun'a yılda ortalama fındıktan 500 milyon lira ve balıktan da 50 milyon lira gelir akıyor. Terme'nin delta ovasında ekilen bir avuç tohum, kendi tabirleri ile, bir kazan veriyor. Ordu'nun da onlardan geri kalır tarafı yok; fakat buna rağmen eski bir alışkanlıkla yine de her şey devlet elinden bekleniyor.

Giresun'da 1940 ve 1950 neslinden açık fikirli gençler tanıdım. Giresun Turizm ve Tanıtma Derneği'ni kurmuşlar. İlk işleri şehir kütüphanesini hale yola sokmak ve bir de müze teşkil etmek olmuş. Belki daha sonra Arestias adasını da ele alacaklar. Ender bulunan tarihi Kiklop duvarları bile sarmaşıklar altında kalmış.

Bu gençlerden biri aynen şunları söyledi:
— İngiliz futbol menejerlerinden Brian Birch şehrimizi ziyaret etmişti. Ona tarihi tepede Türk usulü bir rakı sofrası hazırladık. Adam çok memnun kaldı. Sohbet sırasında bize Amazonlarla Arestias adası hakkında bilmedi-

ğimiz, duymadığımız şeyler anlattı. Bir futbol adamının Giresun'un mazisi hakkında bu kadar çok şey bilmesi bizi hayrete düşürdü.

Sözü bir başka genç olarak devam ettirdi:
— Biz diploma almak için ders çalışıyoruz. Halbuki diploma kültür değil meslek kazandırır. Kültürlü olmak için diplomadan sonra ça okumak, okumak, okumak gerekir. İşte o İngiliz futbol adamının başarısı buradadır.

Giresun'lu gençlerden bir diğeri görüşünü şöyle açıkladı:

— Düşünülsün ki, evimizde çok kıymetli antika bir masa var, fakat biz bu masa hakkında hiç bir şey bilmiyoruz ve sadece üzerinde yemek yemek gibi basit bir işte kullanıyoruz. Buna karşılık yabancılar masa hakkında çok şey biliyorlar. İşte mesele budur. Otobüs şirketlerimiz kullanmasalar topraklarımızın kültürünü teşkil eden binlerce yıllık isimleri bile bilmeyeceğiz.

Neticede söz dönüp dolaşıp Giresun yöresindeki Amazonların Kraliçesi Antiope (Hamsı-yüz) ile bakanısı Molpadia'nın (Ölüm-şarkısı) bu yörelerden gemi ile kaçırılışına geldi. (Arkası Var)

Abbas Mahmud el-Akkad Akkariyyūn-islāmī
vel kalīm el-ūstāz el'imām Muḥammed
Abduh, 5, 196-221, Kahire 152-

مع عباس الثاني

في سيرة محمد عبده شخصان مهمان كان لكل منهما أثر كبير يفرد بالكتابة عنه في تاريخ حياته العملية : هما جمال الدين الأفغاني وقد تقدم الكلام على أثر التعاون بينهما في دعوة الإصلاح وحركة النهضة ، وعباس حلمي الثاني خديو مصر بعد الاحتلال البريطاني ، وسنقصر الكلام عليه في هذا الفصل ملتزمين فيه ما استطاع من الإيجاز .

كان جمال الدين مثلا للقوة المؤيدة الموجبة ، وكان عباس الثاني مثلا للقوة المعطلة السالبة : أولاهما قوة روحية مستمدة من عظمة الأستاذ وعظمة تلميذه في وقت واحد ، وثانيتها قوة مادية مستمدة من سلطان المنصب وظروف السياسة ، يكاد الذكاء في صاحبها أن يكون لغوا لا يذكر فيما يعنينا من هذه السيرة ، لأنه لا يقدم ولا يؤخر في مركز الحكم الذي يستعين به الحاكم على المقاومة والتعطيل ، فكل حاكم في مركز عباس الثاني كان مستطيعا أن يصنع ما صنعه في خصومته للأستاذ الامام .

جلس عباس حلمي على الأريكة الخديوية بعد أبيه « محمد

توفيق » خديو الثورة العراقية ، وبعد جده اسماعيل الذي عزلته دول الرقابة الثنائية - إنجلترا وفرنسا - بموافقة السلطان العثماني صاحب السيادة الشرعية على البلاد .

وكان دون الثامنة عشرة حين توفي أبوه ، فوجب أن تفرض عليه الوصاية الى أن يبلغ سن الولاية ، وكان السلطان العثماني هو « صاحب الاختصاص » باختيار الوصي أو الأوصياء . ولكن المحتلين تدخلوا في الأمر واحتالوا على اتفاق هذا الاشراف الفعلي على الدولة المصرية ، فحسبوا السنين بالحساب الهجري رعاية لدين الأمير ودين الخليفة ، وانحلت الأزمة على هذا النحو حلا يرضاه الأمير ويبغضه ، لأنه يعفيه من الوصاية ويثبت له غلبة النفوذ البريطاني على شئون السياسة العليا في بلاده .

جلس على عرشه وهو مقسم النفس بين هذين الشعورين ، ولكنهما في الواقع ينتهيان الى شعور واحد بسطوة الاحتلال وافتياته على حقوقه وحقوق الدولة التي يتلقى أمر التعيين « بفرماناتها الشاهانية » .

وملكته حماسة السن بين الحذر والاندفاع فغلبت في نفسه الفتية نزعة التحدي على نزعة الحذر ، وواجه المحتلين بالمعارضة التي لم يألّفوها من أبيه بعد اعترافه لهم بحماية عرشه ، فأقبل عليه أنصار الحركة الوطنية من المتطرفين والمعتدلين ، وحف به أبناء الجيل الجديد من أنداده في السن ومن الشبان الذين

جانغ ایسه ایچه امتناع دن صکره بوفوق العاده سفارتی قبول ایلشدن .
بوايه لیخونغ جانغک یکانه مقصدی اولان چینک انتباهی اساسی
قورلمش دیمکدی .

کرچه چینک انتباهی مسئلهسنده لیخونغ جانغ ژاپونلرله هم افکار
ایسده آنک، اصل اساس بولتیقهسی ژاپونلری مستولی برقوم اجنبی
طنائیق اوزره قورولمشدر . لیخونغ جانغ چین و ژاپون صلح
مشاوردسنده بر مقدار فداکارلقده بولنمش ، چین طوپراغندن بر
مقداری اجانبک تصرفه کچمنسه روی موافقت کوسترمشدن .

(مابعدی وار)
سیریا : زیسان (چین حدودنده)

خدیه عباس حلمی پاشانک بیاناتی

تان غزته سنک مصرده بولان مخبر مخصوصی موسیو ژان رودک
منسوب اولدینی غزتهیه کوندردیکی مکتوبک ظنین رفیقمزده منظورمن
اولان ترجمهسی بروجه آتی نقل ایدیوروز :

خدیه مصرک رفقای تحریریه مزدن موسیو رنه بولیویه بوندن
ایکی سنه اول واقع اولوب شو صحیفه لر اوزرینه نقل ایدیان بیاناتی
کرک مصرده ، کرک بوتون اوروپاده بویوک بر تأثیر حاصل ایلش
ایدی . افادات واقعه خدیوک پک مشکل برموقده بولندینی زمانلره
تصادف ایتشدی . اوزمانلرده لورد قرومرک متحکم وشدید بولتیقهسی
خدیوک موقعی اوقدر اشکال ایدیوردی که بر آرلهق مشارالیهک
استهفا ایدهجکی لقردیسی بیله اورتیهه چیقدی .

بیانات مذکوره اثناسنده خدیوک لقردیلمدن ترشح ایدن آجیلق
شایعات مبعوثیهی تأییده خدمت ایلوردی .

فی الحقیقه یا کندیسنک ترک موقع ایتسندن یا خود انکلیز مأمورینک
عودت ایلسندن باشقه برچاره یوقدی . مسئله ایکنجی صورت تسویه
ایله نهایتلندی ، یعنی لورد قرومر استعفاستی ویردی .

ملیتپروان فرقهسی ، کندیسنک کنج رئیس و مؤسس اولان
مصطفی کامل پاشانک تشویقی سایهسنده انکلیز اشغالنه قارشى معارضات
شدیده خدیوک افادات واقعهسی اوزرینه بوسبوتون کرمی ویردی .
او وقت خدیو ، مصرلیلری مدح ایتدکن و بونلرک اوروپا
مدنیتنی تمثیل ایتدیرمک خصوصنده کوستردیکی ذکابی لسان ستایشه
یاد ایلدکن صوکره بروجه آتی اداره کلام ایلشدی :

— شرقده جاری اولان اصوله تطبیق حرکتیه اقتدار ونفوذ
شخصیمک توسیع وتقویه سنه چالیشدیغ ادعا وتأمین ایدیایور . بوکا
جواباً سزه شون سوایهیم که بن اوروپاده تربیه ایلدم . وبر مملکتک
تأمین منافعی ایچون حکمدارله ملتک برابر چالیشمی لزومی شدتله
حس ایلدم . اکر بن مقصدم ضرور و آمال شخصیه مک ترویجده خدمتدن
عبارت اولسه ایدی اون بش سنهک مدت حکومتم غیر قابل تحمل
بر اضطرابدن باشقه بر شی اولمزدی .

خدیه بو لقردیلمینه آتیدهکی کلهلرله خاتمه ویرمشدی کی بونلر
بوکون بیله پک معنیداردر .

صورتا غالب ، معنا مغلوب ژاپونیانک عزت نفسی سکتهدار اولوب
چار ناچار اختیار والده حضورندن چکیلمکه محکوم اولمشدر .

ایشته بو کیفیتده چین و ژاپون آرهسی حل اولنوب حل اولنمیان
مسئله قاضیلرک حصهسی ایدی . بو مسئلهده قاضیلرده پک چابوق
آکلاشدیلر ، آنلر یاغلی پارچهلری حصه لرینه آیردیلر : روسیه
لیاٹوطونده یرلشدی ، قورهیه آجیق یول بولدی ، ژاپونیانک دوست
همشیرهسی انکلتزیه وای های وای لیمانی ، المانیایه « کیوچیو ،
فرانسه تونکینده تا کیدلندی ، ایتالیا دوستلرینهده معاونت اولندی ،
آمریقا مانچورییهی تجارت ایچون آجیق ایتیهی معاهدهیه قیدایتدیردی .
بو حالدن طبیعی ژاپونیا ممنون دکلدی . اونک کنسدینی مظلوم عد
ایدهجکی معلوم ایدی .

قارئین کرام ، « چین دیپلوماتی لیخونغ جانغ بوکبی بولتیقه
اتخاذیه نیچون چین اراضیسی فرنکلر حصهسنه دوشوردی ، بوايه
چین دوئیچون مادی ضرردن ماعدا چینک شانسی سکتهدار ایتک
دیمکسدر » دیه جکلردر . ظاهر آ بویله کورولسهده لیخونغ جانغک
بو تدبیری حال وزمان اقتضاسندن ایدی ، لیخونغ جانغک یکانه مزادى
چینک انتباهی اولوب اهالی چینک منافع ملت ودولتی حمایهیه مقتدر
حاله کلسی ایدی . بو جهتدن او ، چینک ترقیسی جان و دلدن ارزو
ایدیور ، چینک ترقیسی ایسه بوکبی شدتلی درسلدن صکره مملکتک
آسایشی اولوب آسایشده اوروپالیلره لقمه آتوب تسکین ایدلهدجه
ممکن دکل ایدی . چینک ترقیسی ایچون لیخونغ جانغ اوروپا اصولی
مکتبلر آجیق ، چین اهالیسی ژاپونلر کی حرکته کتورمک ،
اصلاحات یا بمق ، چینلرک قسانوب یا لیاقدن عبارت اسکی عادتلرینی
سلب ایتک طرفنده اولوب بو خصوصده چینک کنج ایمبراطوریه
هم افکار اولمشدر .

لیخونغ جانغ چین ماندارینلرینکک بیوکلرندن واسکی زادکانلردن
اولوب ترقی طرفدارى اولان کنج ایمبراطورک قاین پدری اولمشدر .
پک چوق وقتلر حکومت باشنده بیوک ماوریتلرده بولنوب بتون
مقصدی ، بتون فکری ، چینی تسلط اجانبدن قورتارمق اولمشدر .
او وقتلر چین مأمورلری ایچنده کنج ایمبراطورک ولیخونغ جانغک
مقصدینی ، فکرنی فهم ایدنلر پک آزانوب بوفکرندن ناشی لیخونغ
جانغه فرنک طرفدارى وطن خائى نظریله باقوب بروقت آتی
خائن وطن طوتوب بتون رتبه و نشانلرینی سلب ایدرک امور حکومتدن
تبعید ایلشدردی . کنج ایمبراطوریهده زمام امور حکومتدن ال
چکدیروب امور حکومتی اختیار ایمبراطوریه کندی ید ادارهسنه
آلوب کنج ایمبراطوری سرایده شدتلی کوز قاراغولنه آلمشدردی .
وقتا که چین - ژاپون محاربهسنده چینلرک خلاف فرض اولهرق
ژاپونلر چین عسکرینی پریشان ایتدیلر ، چینلر امان جاغیروب صاحب
ایسته دیلر . ژاپونلر صاحب و مشاوره سیچون ، چین طرفندن لیخونغ
جانغ تعیین ایدلماکی تکلیف ایتدیلر ، اوزمان اعتدال دمی غائب ایتش
چین حکومتی معزول لیخونغ جانغه التجایه مجبور اولدی . لیخونغ